Factors that motivate parents to enroll their children in community schools in selected schools of Lusaka District

By

Silangwa Siakalima

A dissertation submitted to the University of Zambia in partial fulfillment of the requirements for the award of the Degree of Master of Education in Educational Psychology

The University of Zambia, Lusaka.

© 2011

Declaration

I do hereby solemnly declare that this dissertation represents my own work and that it has not been previously submitted for a degree at this or any other university. This work may not be reproduced or photocopied without written consent from the author.

Silangwa Siakalima

(Candidate)

By Silangwa Siakalima.

© 2011 All rights reserved

Certificate of approval

This dissertation, of Silangwa Siakalima, is ap	proved in partial fulfillment of the requirement
for the award of degree of Master of Education	in Educational Psychology by the University o
Zambia	
Signed:	Date:
Signed:	Date:
Signed:	Date:

Abstract

The current study sought to understand factors that influenced parents to enroll their children in Community Schools (CS). Literature indicates that CS encounters more challenges than government schools, but government schools were seen to be more expensive than CS. To this effect, government abolished fees in all government (GRZ) schools from grade one to seven to enable even vulnerable children access quality education. However, after the introduction of free basic education policy in 2002, more learners moved from GRZ to community schools. The reasons for such movements did not seem to be well established. Therefore, the main aim of this study was to find out the factors that influenced parents to enroll their children in CS. Data was collected from 210 participants composed of 100 parents, 80 learners, 20 teachers, and 10 head teachers drawn from 10 CS of Lusaka district. Questionnaires and semi structured interview guides were the research instruments used in this study.

The findings from parents, learners, teachers and head teachers indicate that factors that motivated parents to enroll children in community schools were in two broad categories of õpushö and õpullö factors. Under push factors themes such as absenteeism of teachers in GRZ schools, high cost of education in GRZ schools, shortage of school places in GRZ schools and long distance to nearest GRZ schools emerged. On the other hand, commitment and positive work attitudes of teachers in CS, high pass rates in CS, school feeding programme, warm teacher-learner relationships, affordable and flexible terms of payments in CS, and prospects of child sponsorship, constituted pull factors. It thus seemed appropriate to conclude that push and pull factors played an important role in influencing parents to enroll their children in CS.

Dedication

To my late mother Mrs. Regina Namakube Dombosha Siakalima, my late father Mr. Nixon Siankondo Mutonga Siakalima, late Mum Idah Chipasu Siakalima, my beloved daughter Dombosha and wife Matimba.

Acknowledgement

I have no equal words to express my appreciation to the priceless guidance given to me by my supervisor Dr. Ecloss Munsaka. To you sir, I thank you from the bottom of my heart for your kindness, invaluable guidance and encouragement without which this document would not have reached this stage. It has not been an easy journey; I say thank you sir and I appreciate your firmness in making me do that which was academically right to ensure I come up with a quality document, may God abundantly bless you. Thank you also to Dr. Sophie Kasonde-Ng@andu for invaluable advice during the topic search and proposal stages of this study.

I want also to thank my beloved late mother. Mum, you left us on 3rd April, 1995, but your words and effort have kept me growing strong. You lobbied to reduce my duty of herding cattle to enable me attend classes Monday to Friday. You did not end on this, I always see you carrying containers of sour milk taking to Livingstone town to sell so as to buy me and my sisters school necessities. I have a lot to say but allow me to end by saying thank you, it is sad you could not live to see me complete school but you left when your message of hard work was assimilated by your obedient son.

My appreciation also to my father, you left us right at the point of making final corrections to this document on 23rd July, 2011. I am still severely hurt by your sudden death, thank you for everything you have done to me in life.

Thank you also to my beloved wife Matimba Mwenda Siakalima for you found me a mother ten years after I lost my biological one. While many Zambians seem not to like their mother-in-laws, you found me a mother in our mum Tarrecy Chilala Mwenda who besides financial aid, kept our

daughter who was weaned at the age of eight (08) months to enable you to pursue a diploma in teaching as I pursued this study. My wife, you have been so kind and understanding for you endured lacking the luxuries which other women demand from their hubbies, I thank you and Mum T.C.

My daughter Dombosha, active and lovely girl I thank you for enduring absence of parents at the time you most needed them. You have a bright future, that is why I want you to grow with the words of Paul in Philippians 4:13 that, õI can do anything with Jesus who strengthens me.ö

Vincent Kanyamuna, you are a definition of a true friend, thank you for your encouragement and support which you relentlessly gave to me throughout the period of writing this dissertation. I extend my profound gratitude to my õfathersö especially Mr. Zunga Siakalima, the former top cop; you did not only excel in the police service but also inculcated the zeal for school in me as you did in your children. You have been a powerful source of inspiration for me. My sister Mbali, and many others too numerous to mention, I thank you all for the support you gave me during my study. May the Lord our God bless the works of your hands.

Table of contents

Declaration i i i i i i i i i i i i i i i i i i	11
Copy rightí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	iii
Certificate of approvalíííííííííííííííííííííííííííííííííííí	iv
Abstractí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	v
Dedicationí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	Vi
Acknowledgementí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	vii
Table of content í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	ix
Tablesí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	xii
Figuresí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	XV
Abbreviations í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	XVi
Chapter one: Introduction í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	1
1.1. Backgroundí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	1
1.2. Theoretical frame work í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	6
1.3. Statement of the problem í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	6
1.4. Purpose of the study í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	6
1.5. Objectives of the study í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	7
1.6. Research questions í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	7
1.7. Significance of the study í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	8
1.8. Delimitation of the study í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	8
1.9. Limitation of the study í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	9
1.10. Definition of terms í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	10
Chapter two: Literature review í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	11
2.1. Introduction í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	11
2.2. Pre colonial education í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	12
2.3. Education during BSAC reigníííííííííííííííííííííííííííííííííííí	13
2.4. Education during British colonial rule í í í í í í í í í í í í í í í í	15
2.5. Education at independence í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	17

2.6. Education in present day Zambia í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	19
2.6.1. Establishment of CS in Zambiaí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	21
2.6.2. Registration of CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	24
2.6.3. Types of CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	25
2.6.4. Management of CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	26
2.6.5. Curriculumí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	27
2.7. Criteria parents use to choose a schoolí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	27
2.8. Conclusion í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	29
Chapter three: Methodology í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	30
3.1. Introduction í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	30
3.2. Research designí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	30
3.3. Study population í í í í í í í í íí íí í í í í	31
3.4. Sampleíííííííííííííííííííííííííííííííííííí	32
3.5. Sampling procedure í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	32
3.6. Description of research participants í í í í í í í í í í í í í í í í í í	34
3.7. Research instrument í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	37
3.8. Data collection procedure í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	39
3.9. Data analysis í í í í í í í í í í í í í í í í í í	41
3.10. Ethical consideration í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	42
3.11. Conclusioní í í í í í í í í í í í í í í í í í í	43
Chapter four: Presentation of the findings í í í í í í í í í í í í í í í í í í	44
4.1. Introduction í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	44
4.2. Findings from parents and guardians í í í í í í í í í í íí .í í í í .	44
4.2.2. Educational and employment background í í í í í í í í í í í í í í í í	47
4.2.3. Distance to nearest school í í í í í í í í í í í í í í í í í í	49
4.2.4. Parentsøviews on academic performance of children in CS í í í í í í .í .	50
4.2.5. Parentsøviews on FBE in GRZ schools í í í í í í í í í í í í í í	54

4.2.6. Factors that motivate parent to enroll children in CS í í í í í í í í	57
4.2.6.1. GRZ teachers frequently absent from work í í í í í í í íí í .	58
4.2.6.2. GRZ schools are expensive .í í í í í í í í í í í í í í í í	59
4.2.6.3. Commitment of CS teachers. í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	59
4.2.6.4. High pass rate to grade 8 í í í í í í í í í í í í í í í í	60
4.2.6.5. School feeding programme í í í í í í í í í í í í í í í í í í	62
4.2.6.6. Lack of access to GRZ schools í í í í í í í í í í í í í í í í í	62
4.2.6.7. Distance to nearest GRZ schools í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	64
4.2.6 8. Prospects of child sponsorship í í í í í í í í í í í í í í í	64
4.3. Findings from learners í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	65
4.3.1. Length of period at CSí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	65
4.3.2. Learnersøfamily background í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	66
4.3.3. Decision to enroll in CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	67
4.3.3.1. Teachersøcommitment to work í í í í í í í í í í í í í í í í	70
4.3.3.2. Cleanliness of the school environment í í í í í í í í í í í í íí í .	70
4.3.3.3. School feeding programme í í í í í í í í í í í í í í í í í í	72
4.3.3.4. Free education in CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	72
4.3.3.5. Care from teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	73
4.4. Findings from teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	74
4.4.1. Educational background of CS teachers í í í í í í í í í í í í í í í í	75
4.4.2. Teachersøviews on academic performance and discipline of CS learners í í	77
4.4.3. Teachersøviews on why parents enroll children in CS í í í í í í í í í	79
4.4.3.1. Teacher commitment towards work í í í í í í í í í í í í í í í	79
4.4.3.2. Pass rateíííííííííííííííííííííííííííííííííííí	80
4.4.3.3. Affordable school costs í í í í í í í í í í í í í í í í í í	80
4.4.3.4. Teacher learner relationshipíííííííííííííííííííííííííííííííííííí	81
4.4.3.5. School feeding programme í í í í í í í í í í í í í í í í í í	82

4.4.3.6. Distance í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	82
4.4.3.7. Age limití í í í í í í í í í í í í í í í í í í	83
4.4.3.8. Sponsorship Prospects for learners í í í í í í í í í í í í í í í í	83
4.5. Findings from head teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	83
4.5.1. Educational background of head teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	84
4.5.2. Enrolment and academic performance í í í í í í í í í í í í í í í í	86
4.5.3. Head teachersøviews on parents enroll children in CS í í í í í í í í í	88
4.5.3.1. Teachersøcommitment and care for learners í í í í í í í í í íí .	89
4.5.3.2. High pass rate of learners in CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	89
4.5.3.3. Affordable school fees í í í í í í í í í í í í í í í í í í	89
4.5.3.4. Shortage of school places in GRZ schools í í í í í í í í í í í í	90
4.5.3.5. School feeding programme í í í í í í í í í í í í í í í í í í	91
4.5.3.6. Distance to nearest GRZ schoolííííííííííííííííííííííííííííííííííí	92
4.5.3.7. Age limit in GRZ schools í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	92
4.6. Conclusion íí í í í í í í í í í í í í í í í í	93
Chapter five: Discussion of the findings í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	94
5.1. Introduction í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	94
5.2. Education and employment backgrounds of participants í í í í í í í í í í .	95
5.4. Factors that motivate parents to enroll children in CS í í í í í í í í í í í í í í í í	97
5.4.1. Push factors í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	98
5.4.1.1. Absenteeism of GRZ teachers from work í í í í í í í í í í í í í í í	98
5.4.1.2. Failure to meet cost of education in GRZ schools \acute{i}	98
5.4.1.3. Shortage of school places in GRZ schools í í í í í í í í í í í	100
5.4.1.4. Distance to nearest GRZ schoolí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	101
5.4.1.5. Age limit in GRZ schools í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	101
5.4.2. Pull factors í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	103
5.4.2.1. Commitment of CS teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	103

5.4.2.2. High pass rate in CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	104
5.4.2.3. School feeding programme í í í í í í í í í í í í í í í í í	106
5.4.2.4. Warm teachers learner relationship í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	107
5.4.2.5. Affordable and flexible terms of payment .í í í í í í í í í í í í í í .	108
5.4.2.6. Prospects of child sponsorship í í í í í í í í í í í í í í í í í	109
5.4.2.7. Conducive learning environment í í í í í í í í í í í í í í í í	110
5.5. Conclusion í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	110
Chapter six: Conclusion and recommendations í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	111
6.1. Introduction í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	111
6.2. Conclusion from the research findings í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	111
6.2.1. Push factors í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	112
6.2.2. Pull factors í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	113
6.3. Recommendations í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	115
6.4. Suggestions for further research í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	117
6.5. Closure í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	118
Referencesí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	120
Appendicesí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	12
Appendix A: Questionnaires for parents and guardians í í í í í í í í í í í í í í í	124
Appendix B: Semi structured interview guide for parents/ guardians í í í í í í í .	127
Appendix C: Questionnaires for learners í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	128
Appendix D: Semi structured interview guide for learners í í í í í í í í í í í í í í	130
Appendix E: Questionnaire for head teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	131
Appendix F: Semi structured interview guide for head teachers í í í í í í í í í .	135
Appendix G: Questionnaires for teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	136
Appendix H: Semi structured interview guide for teachers í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	138
Appendix I: Consent formíííííííííííííííííííííííííííííííííííí	139
Appendix I. Introductory letter from LINZA to MoE permanent secretary () () (1/10

Appendix K: Letter of introduction from permanent secretary to PEO Lusaka Province í	141
Appendix L: Introductory letter from PEO to DEBS Lusaka District í í í í í í í í	142
Appendix M: DEBSøletter of permission to visit all CS in Lusaka district í í í í í	143
Appendix N: Letter of appreciation to the permanent secretary \(\text{O} MoE \(\text{i} \) \(\text{i} \) \(\text{i} \) \(\text{i} \)	144

Tables

Table 1: SPARK levels and their equivalent ZBEC grades í í í í í í í í í í í	12
Table 2: Zones and selected CS in Lusaka district í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	35
Table 3: Age and marital status of respondents í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	36
Table 4: Age of learners í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	36
Table 5: Number of children and dependants í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	45
Table 6: Status of dependants í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	45
Table 7: Highest level of education í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	47
Table 8: Range of monthly income of parents í í í í í í í í í í í í í í í í	49
Table 9: Distance to nearest schoolííííííííííííííííííííííííííííííííííí	50
Table 10: Rate of child progressí í í í í í í í í í í í í í í í í í í	52
Table 11: Where parents take their children after grade 7 in CS í í í í í í í í	53
Table 12: Parentsøviews on FBE in GRZ schoolsííííííííííííííííííííííííííííííííííí	54
Table 13: Factors that motivate parents to enroll children in CS í í í í í í í í í	57
Table 14: Period learner been at CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	66
Table 15: Learner kept by í í í í í í í í í í í í í í í í í í	66
Table 16: Learner attraction to CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	69
Table 17: CS teachersøhighest level of education attained í í í í í í í í í í í í í .	75
Table 18: Highest level of education and length of period teachers worked at CS í í .	76
Table 19: Teachersøgrading of academic performance and discipline of learners in CS í	77

Table 20: Teachersøviews on why parents enroll children in CS í í í í í í í í í	79
Table 21: Highest educational level attained í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	84
Table 22: Trend of enrolment in CS from 2005 ó 2009 í í í í í í í í í í í í í í í í í í	86
Table 23: Pass rate in five year period (2005 ó 2009) í í í í í í í í í í í í í	87
Table 24: Head teachersøviews on why parents enroll children in CS í í í í í í í	88
Figures	
Figure 1: Type of employment respondent is in í í í í í í í í í í í í í í í í í í	48
Figure 2: Parentsørating of quality education in CS í í í í í í í í í í í í í í í	51
Figure 3: Decision to enroll in CS made by í í í í í í í í í í í í í í í í í í	67
Figure 4: Front view of Tionge CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	71
Figure 5: Grade 6 class in session \acute{i}	71
Figure 6: Knocking off time í í í í í í í í í í í í í í í í í í í	71
Figure 7: Side view of Tionge CS \acute{i} $$	72
Figure 8: Length of service at a CS í í í í í í í í í í í í í í í í í í	85

Abbreviations

CS ó Community Schools

EFA ó Education For All

FBE ó Free Basic Education

MDGs ó Millennium Development Goals

MoE ó Ministry of Education

PCSC ó Parents Community School Committee

PEO ó Provincial Education Office

PTA ó Parents Teachers Association

SPARK ó Skills, Participation, Access to Relevant Knowledge

UPE ó Universal Primary Education

ZBEC ó Zambia Basic Education Course

ZCSS ó Zambia Community Schools Secretariat